

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Novæ Observationes Et Additiones Ad A. R. P. D. Bartholomæi Gavanti Congreg. Cleric. Regul. S. Pauli ac Sac. Rit. Congregat. Consultoris Commentaria In Rubricas Missalis Et Breviarii Romani

Adjectis Summorum Pontificum & Sac. Rit. Congreg. Decretis usque ad
præsens emanatis

Complectens omnia Gavanti Commentaria in Rubricas Breviarii - Cum
Indicibus Decretorum, Rerum atque Verborum notabilium

Merati, Gaetano Maria

Augustæ Vindellicorum, 1740

VD18 10783695-002

Sectio Prima De Horis Canonicis in genere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39775

NOVÆ OBSERVATIONES ET ADDITIONES
AD
GAVANTI COMMENTARIA
IN RUBRICAS
BREVIARI ROMANI.

SECTIO PRIMA.

De Horis Canonicis in genere.

Cap. I. De nomine Officii, & Horarum Canonicarum.

Caret novis Observat. & Additionibus.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. II. De Origine Officii Divini.

GAvant. pag. 2. col. 1. num. 1 - - *Apo-
stoli ab Hebraeis, &c.*) Oliverius Bo-
nartius in suo Tractatu de Horis Ca-
nonicis lib. 1. cap. 2 ostendit fuisse hanc veri-
tatem, nimirum Apostolos ab Hebraeis acce-
pisse horas orandi; & adeo certum esse ad-
struit, precationum Canonicarum adumbra-
tionem in veteri Testamento præcessisse, ut
etiam Calvinus ipse, quamvis Catholicorum
Dogmatum infensissimus hostis, hanc verita-
tem fateri cogatur in suis Commentariis ad
cap. 3. *Actor. Apostolic.* Et equidem ex Sa-
cris Paginis aperte colligitur, Prophetas, &
alios veræ Religionis cultores præter matuti-
num, & vespertinum tempus impendisse ho-
ram Tertiam, Sextam, & Nonam in preci-

Gavant. Rubr. Brev.

bus Deo fundendis. Laudatus Bonartius cap.
3. procedit ad comprobendam originem no-
strarum horarum Canonicarum ab Apostolis
repetendam esse, & censet cum aliis, prima
fundamenta horarum precationum jacta
fuisse in ipso exordio nascentis Ecclesie, sta-
tim ab Ascensu Christi in Cælum illo die,
quo ingressi in Cœnaculum præfati Christi
Discipuli perseveraverunt unanimiter in ora-
tione cum mulieribus, & Maria Matre Jesu,
& fratribus ejus; contenditque idem Auctor,
orationem hujusmodi fuisse non pure menta-
lem, sed & vocalem. Denique luculentis
Sanctorum PP. auctoritatibus ostendit, in Ec-
clesia morem, Psalmos, & Hymnos recitandi,
non aliunde, quam à Christo Domino, & ab

A

Apo

Apostolis ad nostra usque tempora pervenisse. Divinam Psalmodym ab ortu Ecclesiæ, & deinceps temporum serie servatam ostendit pariter priscorum PP. auctoritatibus more suo doctissimo Card. Bona in suo Tractatu Divinæ Psalmodyæ cap. 1. §. 4.

dit pariter priscorum PP. auctoritatibus more suo doctissimo Card. Bona in suo Tractatu Divinæ Psalmodyæ cap. 1. §. 4.

Cap. III. De partibus Divini Officii, & Horarum numero.

Caret novis Observat. & Additionibus.

Novæ Observationes & Additiones ad Gavanti

Cap. IV. De Obligatione Officii Divini.

I. Gavant, pag. 3, col. 1. n. 3 -- *Sive sit beneficium tenue &c.*) Quamvis sit Communis sententia Doctorum, præsertim Pontificii Juris, hujusmodi Beneficiariis, possidentibus etiam tenue Beneficium, incumbere onus recitandi quotidie Horas Canonicas, nihilominus plures viri docti, & pii censent, eum, qui Beneficium possidet, exiguos proventus annuos reddens, à recitatione Officii excusari: ita inter primos tenuit Sctus *lib. 10. de Justitia quest. 5. num. 3.* cui adhæsit Petrus Aragonius *2. 2. quest. 83. art. 12.* & alii recentiores, qui etiam plus requirunt, v. g. quindecim, vel sexdecim aureos annui redditus; ita ut Beneficium suppeditet saltem bonam aliquam partem tenuis sustentationis, ut ad quotidianum pensum horarum Beneficiarius obligetur. Oliverius Bonartius *lib. 2. capit. 6. num. 11.* admittit tanquam probabilem hanc sententiam, sed animadvertit, quod qui solum recipit ex Beneficio viginti quinque florenos, satisfaciet suo oneri Canonici Officium Festis tantum, Dominicisque diebus legendo, quia summa illa non attingit quartam partem mediocris sustentationis, ut quotidie Officium recitare teneatur, sed quia aliquid ab Ecclesia recipit, æquum est, ut aliquod etiam obsequium Ecclesiæ reddat, additque, sententiam Soti, & aliorum intelligendam esse de Beneficio, quod à principio fuit tenue, & modicum, non vero de illo, quod ab initio pingue, & opulentum,

postea casu aliquo ad tenuiores proventus redactum est. Numero vero 3. non admittit tanquam probabilem, neque tanquam præsertim securam quorundam Doctorum Sententiam, extendentium opinionem Soti ad Beneficiarium non habentem totam sustentationem ex Beneficio; quia (ait ipse) Beneficium non debet totum victum, & amictum Clerico suppeditare, cum lectio horarum vix duas horas dici requirat, ut commode adimpleatur.

II. Gavant, pag. 3, col. 1. n. 4. -- *Neque Pensionarius &c.*) Certum est apud Theologos, & Canonum Doctores non obligari ad Officium Canonicum eos, qui ex Patrimonio Ecclesiæ alimenta capiunt per modum Pensionis etiam Titulo Clerici, id est, ob Spirituale aliquod ministerium, verum quamvis Pensionarii ad Horas Canonicas legendas non teneantur, & ad nihil jure antiquo obligantur, nova tamen Constitutione S. Pii V. tenentur dicere ad minus Officium B. M. V., alioquin fructus non faciunt suos, sed ad eorundem restitutionem, eadem cum Beneficiarii mensura, obstringuntur: hac obligatione tenentur præsertim Pensionarii illi, quorum Pensio est Ecclesiastica, & Spirituallis, vel saltem media inter Ecclesiasticam, & temporalem. Quod si sit Pensio merè temporalis, non obligabit ea gaudentem ad quidquam recitandum.

Cap. V. De Defectibus in Officio Divino contingentibus.

Tit. I. De Omissione.

Caret novis Observat. & Additionibus.

Novæ

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. II. De Mutatione Officii Divini.

I. Gavant. pag. 5. col. 1. n. 5. -- *Sacra Congregatio die quo supra octava Septemb. &c.*) Decreta à Gavanto hic allegata sub die 8. Sept. reperiuntur in Regestis S. R. C. sub die 30. Augusti 1602. in *Salernitana*, & dantur in nostro Indice sub n. 2. & 3.

Vide etiam Decreta in nostro Indice data sub n. 4. & sub n. 186. declarantia, quodnam Officium recitare debeant, & possint Tertiarii Sancti Francisci degentes in sæculo &c.

II. Gavant. pag. 5. col. 1. n. 6. -- *Festum Patroni Principalis loci &c.*) Decretum allegatum à Gavanto hic de Regularibus, qui tenentur celebrare Festum Patroni Principalis loci, sed sine octava, habetur in nostro Indice sub num. 63. ubi indicantur etiam alia S. R. C. Decreta spectantia ad eandem materiam, sed quia de Patrono loci, seu Titulo Ecclesiæ agendum est cum Gavanto etiam infra in *sectione tertia. Cap. 12.* idcirco nos quoque nonnulla addemus spectantia ad ritum, quo celebrari debet Officium Patroni loci, tum à Regularibus, tum etiam ab aliis.

III. Gavant. pag. 5. col. 1. n. 7. -- *Non licet mutare Officium unius diei in Breviario Romano præscriptum, &c.*) Declarat Gavantus hic, quòd præter prædictos casus exceptos, & alios, qui habentur apertè in Rubricis, seu Decretis S. C., de quibus nos cum eodem infra suis locis, non licet mutare Officium unius diei in Breviario Romano præscriptum, in Officium alterius diei, & qui mutat, præcepto non satisfacit, quæ Gavanti sententia desumitur ex Bulla S. Pii V. Breviariis Romanis præfixa, in qua Sanctus Pontifex præcepit in virtute S. Obedientiæ, quòd non aliter Horæ Canonicæ recitentur ab iis, qui ad illas obligantur, quàm juxta ritum in eo Breviario præscriptum, addens -- *Nemi-*

nem ex his, quibus hoc dicendi munus necessario inoffensum est, nisi hac sola formula satisfacere posse -- Unde sequitur peccare mortaliter omnes eos, qui notabiliter ab ea formula discedunt, venialiter vero ratione parvitatæ materiæ, dempto tamen contemptu, qui citra rationabilem causam, ab ea Regula discedunt, sed non notabiliter. Usque modo tamen, & ex prædictis verbis Pontificis non evincitur, nisi quòd ii, qui juxta suam Constitutionem, uti debent Breviario Romano, non satisfaciant muneri suo, si recitent Officium juxta normam in aliis Breviariis præscriptam; & equidem etiam post emanatam talem Constitut. controversia non levis est inter Theologos, utrum satisfaciant præcepto Divini Officii, qui aliquod Officium juxta formam Breviarii Romani, pro alio Officio in eodem Breviario contento, recitant.

Prima Sententia, cui adhæret Gavantus, hoc num. 7 & quam tradit Gobat *trab. 5. disp. 3. num. 858.* cum Tolet. Bonac. & aliis docet, quamcumque Officii mutationem importare notabilem deviationem à formula præscripta in Bulla Pii V. & idè esse mortaliter peccaminosam, & non satisfacere præcepto illum, qui taliter variaret Officium Divinum. Verum quanvis Gavantus hic versetur in hac sententia, nihilominus *scilicet 2. cap. 2. num. 8.* fatetur, Bullam Pii V. obligare omnes, qui tenentur Horas Canonicas recitare, ut utantur Breviario Romano, aliàs non satisfacere muneri suo; in quo omnes profecto conveniunt, sed non inde sequitur, non satisfacere eidem muneri, qui unum Officium in Breviario Romano contentum pro alio recitaret.

Secunda sententia extreme opposita, pro qua Gobat loc. cit. asserit triginta quatuor Auctores nominari, docet, quamcumque Officii pro Officio mutationem esse levem, at-

que adeò nunquam in ea culpam gravem reperiri, quia in quolibet Officio habetur Ritus substantialis à Pio V. præscriptus, videlicet, quòd constet septem Horis, Psalmis, Lectionibus &c. & eorum variatio est mere accidentalis, sicut est mere accidentalis variatio unius Missæ in aliam, dummodo servetur Ritus substantialiter præscriptus, quòd scilicet constet Introitu, Epistola, Evangelio &c.

Tertia sententia, quam tenet Suarez, Bael. Reginal. & alii, docet graviter peccari, quoties in fraudem mutatur Officium in notabiliter Brevius, & quoties frequenter mutatur in æquale, quia in his casibus videtur notabilis discessus à Ritu, & formula præscripta, & sub gravi præcepta.

Quarta demum sententia, quam Sanchez putat probabilior, & quam tenent pariter Vasquez, Escobar, Rodriquez, & Tamburinus, docet, solum frequentiam mutandi Officium importare culpam lethalem, & non nisi venialem, si semel, aut iterum Officium de Sancto subrogetur Officio Dominicæ, etiam si illud sit valde brevius; præfati tamen Auctores nunquam docent expresse posse Officium Resurrectionis, vel Pentecostes extra suas octavas recitari citra culpam gravem; solus Caramuel id asseruit, sed postea suam sententiam retractavit in alia sui operis editione num. 1489. ejusque primam opinionem utpote repugnantem communi Fidelium, & Doctorum sensui confutavit noster celeberrimus Pater Diana *part. 1. tract. 1. resol. 26.* & revera caret omni probabilitate, præsertim postquam Alexander VII. proscripsit sequentem propositionem, nimirum: *In die Palmarum recitans Officium Paschale satisfacit præcepto: certum igitur omnino est, quòd qui recitant Officium Resurrectionis, aut Pentecostes (extra suas octavas) quæ uno tantum nocturno constant, & brevissima sunt, adeoque notabiliter diversa à communi, & ordinario Ritu, non satisfaciunt præcepto, cum talis variatio sit notabiliter diversa, ac proin-*

de citra mortale nequit Officium Resurrectionis, & Pentecostes Officio trium nocturnorum, seu Feriali subrogari; & hanc sententiam validis rationum momentis probat Dominicus Viva in Trutina Theologica Damnataram Thesium p. 1. *proposit. 34.*

Prima ex propositis sententiis pace illustrium virorum, qui illam propugnant, videtur nobis nimis rigida, quia ex Bulla Pii V. non eruitur nisi id, quòd supra adnotavimus etiam cum Gavanto in explicatione ejusdem sententiæ; Secunda è contra illi extreme opposita apparet nimis laxa, quia nimis generaliter loquitur de mutatione cujuscunque Officii in aliud nulla facta exceptione. Tertiam libenter admitto. Quarta autem non caret sua probabilitate, sed utrum amplectenda sit, non est hic disputandi locus, aliis hanc Provinciam relinquimus.

Lubet hoc loco tradere aliam propositionem damnatam ab Alexandro VII. quæ habetur num. 35. in qua sic legitur -- *Unico Officio potest quis satisfacere duplici præcepto pro die præfensi, & crastino* -- Hanc opinionem insinuabat Caramuel in sua Theologia fundamentali, ubi num. 31. inquirebat, an recitans Matutinum cum Laudibus post Vesperas, quando potest illud recitari tam pro die hodierno, quam pro crastino, satisfaciat duplici præcepto recitandi illud pro utroque die? ibique adducebat rationes pro sententia affirmativa, quæ fuit proscripita, & quam supra laudatus P. Viva optime suo more refellit.

Denique congruum videtur hic mentionem facere Decreti dati in nostro Indice sub num. 79. nimirum: *Recitatio Officii de Beatis non Canonizatis non est satisfactoria præcepti, nisi quoad illos, quibus Sedes Apostolica de hoc induit.*

IV. Gavant. pag. 5. col. 2. num. 8. *Fieri potest Officium Duplex, &c.* Allegat Gavantus Decretum S. R. C. editum die 23. Novembris 1602. in Vicentina, & datum in nostro Indice sub num. 6. in quo statuitur, quòd de

de Sancto, cujus Insignis Reliquia habetur, fieri potest Officium Duplex minus in ejus Festo, dummodo sit Reliquia approbata. Hoc Decretum confirmatum fuit alio simili edito die 3. Junii 1617. in una Urbis Theatinorum, & dato in nostro Indice sub num. 40. Insignes autem Reliquia (quarum ratione recitari potest Officium sub Ritu Duplici) sunt Caput, Brachium, Crus, aut illa pars Corporis, in qua passus est Martyr, modo sit integra & non parva, & legitime ab Ordinariis approbata, juxta Decretum editum die octava Aprilis 1628. & datum in nostro Indice sub num. 59. Tale autem Officium non potest celebrari per totam Civitatem, sed tantum in illa Ecclesia, in qua asservatur Corpus, aut prædicta Insignis Reliquia, ut declaratur in alio Decreto edito die 8. Aprilis 1628. & dato in nostro Indice sub num. 60. In Decreto emanato die 3. Junii 1662. & dato in nostro Indice sub num. 82. declaratum fuit, Episcopum non posse statuere diem Dominicam ad celebrandam Festum alicujus Sancti Martyris, de quo servetur Reliquia Insignis, immo neque posse de eo celebrari Officium, & Missam in die ipsa Martyrii, vel obitus, nisi Reliquia sit de Sancto descripto in Martyrologio Romano, & constet de identitate Reliquia ejusdem Sancti. Denique in eodem Decreto declaravit S. C. Tybiam non esse Reliquiam Insignem, prout etiam habetur in Rubricis tum Missalis, tum Breviarii Romani. In Decreto autem edito die 11. Augusti 1691. approbante etiam Innocentio XII. die 19. Octobris ejusdem Anni, & dato in nostro Indice sub num. 165. confirmantur prædicta Decreta, & deinde additur, quod de cæteris Sanctis in Martyrologio Romano non descriptis, aut quibus à Sancta Sede non fuerit concessum, Officia recitari, & Missæ celebrari non debent, non obstante, quod ipsorum corpora, vel insignes Reliquia in Ecclesiis asserventur, quibus tamen Reliquiis ab Ordinariis locorum approbatis, debita fidelium veneratio (prout hæctenus

servatum est) exhibeatur, sed absque Officio, & Missa sub penis de non satisfaciendi præcepto recitandi Officium, aliisque in Constitutione Pii V. contentis.

Reliquia insignis, ratione cujus potest recitari Officium duplex, & dici *Credo* in Missa de tali Sancto (in Ecclesia, in qua asservatur talis insignis Reliquia) judicio Quarti *part. 1. tit. 11. dub. 3.* est Manus, vel Pes, vel aliud frustum; sed hæc sententia corrumpitur, attento Decreto S. R. C. supra relato, in quo declaratur, quod insignis Reliquia debet esse Caput, Brachium, Crus, vel pars illa, in qua passus est Martyr, & quidem integra, & non parva. Censetur autem adhuc esse integra pars, juxta citatum Quarti *part. 1. tit. 1. dub. 4.* & Lohner *instruct. 1. part. 2. n. 1.* quamvis illa (v. g. Caput) ex pluribus fragmentis constet per artificialem unionem, tamen ita conjunctis, ut non modo adsint omnia frusta, seu fragmenta, sed etiam appareat integra; integrum, v. g. Caput, Brachium, &c.

Porro si Reliquia sit de Christo Domino, Beatissima Virgine, aut alio Eminentissimo Sancto juxta Quintanadvennam apud Gobat *tract. 3. num. 683.* ea censetur esse insignis, licet sint tantum Capilli B. V. aut sint S. Annæ, vel alicujus Apostoli Olla magnitudinis palmaris: *Tunc enim*, inquit laudatus Auctor, *defectus quantitatis ab excessu qualitatis suppletur.* Verum amplectenda est sententia nostri Pasqualigi *de Sacr. sic. novæ legis tom. 1. tract. 1. quest. 261. sub num. 6.* ubi docet, defectum quantitatis Reliquia, non suppleri à qualitate Sancti, quia licet sint insignes relative ad Sanctos, non tamen sunt insignes secundum se, & consequenter nec in ordine ad recitationem Officii, & celebrationem Missæ. Quoad vero Spinam de Corona Domini nostri Jesu Christi Pasqualigi sententia non est admittenda, nam in Decreto edito die 21. Junii 1632. & dato in nostro Indice Decretorum spectantium ad Rubricas Missalis sub n. 264. declaratur, quod Spinæ de

Corona D. N. J. C. inter Reliquias insignes computantur, & speciali nota, & cultu dignæ sunt, ideoque in Terra Tarragæ, & alibi concessum postea fuit, ut posset recitari Officium, & Missa de Corona Domini, dummodo constaret Spinæ esse de dicta Corona, prout concessit eadem Congregatio in *Celsonen.* 1633. 20. Martii.

Quando dicimus, quòd in sola Ecclesia, in qua est insignis Reliquia, recitari possit Officium, non est sensus, quòd solum intra ipsam Ecclesiam recitari possit, sicut dicitur de Symbolo dicendo in Missa, sed quòd illis solis liceat recitare, qui sunt adscripti tali Ecclesie. Ita Neuser, & Gobat *tract.* 3. n. 696. *Append.* 4. *lit.* B. Plura alia ad has Reliquias pertinentia vide apud eundem Gobat n. 683. & 686.

Reliquum est, ut hìc mentionem faciamus alterius Decreti edicti die 5. Julii 1698. in *Collen.* & dati in nostro Indice sub n. 199. in quo S. R. C. iterum declaravit, quòd consuetudo triginta Annorum non habet vim ad hoc, ut continuari possit recitatio Officii de aliquo Sancto in Ecclesia, in qua servatur

ejus Corpus, nisi doceatur, an sit descriptus in Martyrologio, & constet de ejus identitate. Videri potest etiam Decretum datum in nostro Indice sub n. 259. ex quo deduci potest, quid servandum sit in aliquo casu particulari simili contento in eodem Decreto.

V. Gavant. pag. 6. col. 1. n. 12. -- *In Beatorum cultu limitate procedit.*) Verissimum est, quòd Ecclesia limitate procedit in cultu Beatorum tum quoad locum, tum quoad tempus, tum quoad Ritum celebrandi eorundem Festa, Missas, & Officia, ut videre est in Decretis editis die 27. Septembris Anno 1659. & datis in Indice Decretorum spectantium ad Rubricas Missalis sub n. 361. & seq. nec non sub n. 378. 379. & seq. Deinde liquet ex Decreto supra exposito, & dato in nostro Indice sub n. 79. declarari recitationem Officii de Beatis non esse satisfactoriam præcepti, nisi quoad illos, quibus Sedes Apostolica de hoc indulgit, ac insuper talium Beatorum nomina non esse apponenda nisi in Calendariis illius loci, & earum personarum, in quo, & à quibus cultus Beatis cum Officio, & Missa concessus est.

Tit. III. De Intentione Officii Divini.

Tit. IV. De Attentione Officii Divini.

Tit. V. De Prolatione Officii Divini.

Tit. VI. De Tempore Officii Divini.

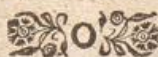
Tit. VII. De Loco Officii Divini.

Tit. VIII. De Ordine Officii Divini.

Tit. IX. De Interruptione Officii Divini.

Cap. VI. De Pœnis circa Officium Divinum.

Hi omnes 7. Tituli cum Cap. VI. carent novis Observat. & Additionibus, ergo hinc progredimur ad subsequent. Sect. Secundam.

SECTIO